

W TYM
NUMERZE:

Gdy Niepodległa 1
setne obchodzi
urodziny, kolejnych
100 lat Jej życzymy!

Wehikułem czasu 5
w **Niepodległość**,
czyli nasze spotka-
nie z ... **Marszał-
kiem Józefem Pił-
sudskim**

Niepodległość 8
w historycznym
skrótce, czyli
co każdy Polak
wiedzieć powinien?

Cmentarz na Ros- 11
sie, miejsce, które
powinien zobaczyć
choć raz każdy
Polak

Grób Nieznanego 13
Żołnierza,
miejsce, które po-
winien zobaczyć
choć raz każdy

Ignacy Jan Pade- 14
rewski, kompozy-
tor, polityk, orę-
downik odrodzonej
Polski

Wehikułem czasu 16
do Niepodległości,
Roman Dmowski

Wehikułem czasu 18
do Niepodległości,
Wojciech Korfanty

Krzyżówka 20
Niepodległa dla
każdego, małego
czy dużego Polaka

Gdy Niepodległa setne obchodzi urodziny, kolejnych 100 lat Jej życzymy!

Nasza Ojczyzna obchodzi 100-lecie swojego odrodzenia. Symboliczna data odzyskania po 123 latach zaborów- **11 listopada 1918 roku**- przypomniła całej naszej społeczności, że warto naszej Niepodległej złożyć życzenia. Poprosiliśmy wszystkich uczniów, aby wraz z wychowawcami, napisali krótkie, wierszowane, zabawne, pomysłowe, dedykacje dla Ojczyzny.

Oto efekty ich pracy. / red./

Życzenia od uczniów klasy 3.

Życzymy Ojczyźnie:

Żeby nie zaznała wojen,

Żeby zmieniała się tylko na lepsze,

Żeby była w Niej kultura i szacunek, a mniej niepotrzebnych dyskusji,

Żeby coraz więcej ludzi o Nią dbało,

Żeby była zawsze taka piękna jak jest!

Życzenia od uczniów klasy 4.

Dziś nasza Polska triumfy świętuje

i od rodaków życzenia

I tak jak w Damnie,
u nas tu miło,

w całym kraju oby tak
było.

Tego życzymy bez
nuty zawiści,

dumni Polacy -

przyjmuje.

My również Polskę bardzo
kochamy

i jej życzenia z serca
składamy.

Bądź zawsze piękna,
wielka i dumna,

niech Cię rozślawia
wieść szumna.

Niech Twą historię
wszyscy poznają

i Twoją wielkość
w świecie uznają.

Niech Twe
powietrze zawsze tak
zdrowe,

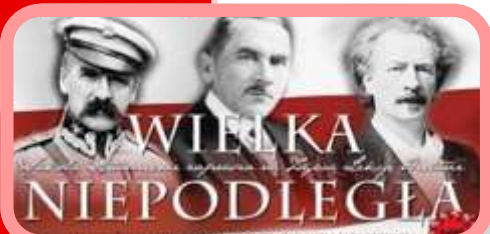
daje rodakom
mądrość, urodę.

Oby Polacy zawsze
szczęśliwi,

byli dla siebie bardziej
życliwi.

Życzenia od uczniów klasy 5a

Dziś
Twoje
urodziny,
100-lecie
obcho-
dzimy!

Piękną i
Niepod-
ległą, Polsko, Ciebie
widzimy.

Szczęścia, wolności,
uśmiechu Polakom ży-
czymy,

Bądź wielka, potężna

- o tym marzymy!
Nie zawsze taka by-
łaś, 123 lata czekałaś.

Po zaborach, odzy-
skana zaistniałaś.

Dziś
Twoje
Święto, 11
listopada,
więc

życze-
nia, Pol-
sko, wy-

powiedzieć wypada:

STO LAT!

Narodowe Święto

Niepodległości –

polskie święto

państwowe

obchodzone

11 listopada dla

upamiętnienia

odzyskania przez

Polskę niepodległości

w 1918, po 123

latach zaborów.

Życzenia od uczniów klasy 5b

Ojczyzno kochana
życzymy abyś

nigdy z Europy nie
znikała

swoje barwy biało -
czerwone zachowała

Polaków za granicę
nie wysyłała

żebyś się ciągle
powiększała

i gigan-
tycznych in-
westorów
przyciągała.

Życzenia od uczniów klasy 6

Z okazji 100 rocznicy
odzyskania przez nasz
kraj niepodległości, ży-
czymy Polsce: mądrości,
prawdy, spokoju, odpor-
ności serc, wiary w ludzi.

Życzenia od uczniów klasy 7

Polsko życzymy ci abyś
nas nie opuszczała,

I żebyś z nami zawsze
została,
Abyś zradzała piękne
warzywa i owoce,
I żeby ciepłe były noce,
Żeby ludzie tam nie
śmiecili,
Tylko o czystą Polskę
walczyli,
Żeby słońeczko było nad
ranem,
I rozwiało wojny nieroz-
wiane,

Z okazji stulecia niepod-
ległościowego,
Życzymy wam wszyst-
kiego najlepszego,
Niech pokój w każdym
kraju zagości,
A w sercu wypełni się
moc patriotyczności,
Nie zapominajcie o ich
waleczności,
Wielkiej odwagi to wy-
magalo,

**Polska zniknęła z mapy
Europy i świata w 1795**

roku, gdy Rosja, Prusy

i **Austria dokonały**

trzeciego rozbioru

Polski.

Dopiero I wojna

światowa dała

ojczyźnie szansę na

walkę o niepodległość.

Życzenia od uczniów klasy 8

Kochana Polsko!

Po raz setny obcho-
dzimy święto Twoje

i podziwiamy jak
zniosłaś te wszystkie
znoje.

Życzymy Ci, abyś
była tak dumna jak te-
raz,

mimo że byłaś podbi-

jana nieraz.

Zapomnij o przykro-
ściach przez Ciebie nie-
gdyś napotkanych

jednocześnie krwią
naszych rodaków zala-
nych.

Abyś nigdy z mapy
nie zniknęła

i Twoja chwala nie

minęła.

Żebyś spokój w naro-
dzie miała

i więcej się nie bała.

Twoje piękno musi
być doceniane,

ale również niezmie-
niane.

Życzenia od uczniów klasy III

W dniu Twojego święta,
Ojczyzno kochana,

Padamy przed Tobą na
kolana.

Składamy Tobie ser-
deczne życzenia,

by spełniły się wszystkie
Twe marzenia.

By Polacy szczęśliwi tu
byli

I do pracy za granicę nie
jeździli.

Abyś była doceniana
i przez innych dobrze
postrzegana.

Byś zawsze niepodległa
była,

A patriotów w naszym
kraju była siła.

I takie życzenia w dniu
11 listopada

Klasa III gimnazjum Ci
składa.

Wybór 11 listopada
jako święta
Niepodległości można
uzasadnić
zakończeniem I wojny
światowej dzięki
zawarciu rozejmu
w Compiègne
11 listopada 1918,
pieczętującego
ostateczną klęskę
Niemiec.

10 listopada 1918 roku
do Warszawy przybył Józef
Piłsudski, uwolniony
z więzienia niemieckiego
w Magdeburgu. Jeszcze
tego dnia rozpoczął roz-
mowy z przedstawicielami
niemieckiej rady żołnier-
skiej w sprawie szybkiego
opuszczenia przez
ich oddziały ziem polskich.

Na dworcu powitał Józefa
Piłsudskiego członek Rady
Regencyjnej książę Zdzi-
sław Lubomirski, któremu
w tym dniu generał guber-
nator Hans von Beseler
oddął formalnie władzę
w Warszawie.

Mimo wcześniejszych
ustaleń 11 listopada doszło

do walk w Warszawie, Ło-
dźi i innych miastach
z oddziałami niemieckimi,
które odmawiały złożenia
broni. Tego samego dnia,
a więc 11 listopada 1918
roku Józef Piłsudski otrzy-
mał władzę wojskową z rąk
Rady Regencyjnej.

Jednocześnie
po porozumieniu z rządem
lubelskim, który ukształto-
wał się 7 listopada 1918
roku i stronnictwami poli-
tycznymi przyjął on prośbę
Rady o utworzeniu rządu
narodowego.

Wehikułem czasu w Niepodległość, czyli nasze spotkanie z ...

Marszałkiem Józefem Piłsudskim

Zastanawialiśmy się w redakcji, jak by to było, gdybyśmy nadzwyczajnym zrzędzeniem losu (tak jak powieściowy bohater Rafał Grzywiński z książki pt. „Arka czasu” M. Szczygielskiego- kto nie czytał, niech wypożyczy koniecznie i przeniesie się w czasie!), przeniesli się w czasy odrodzonej po I wojnie światowej

Polski i porozmawiali chociaż przez chwilę ze słynnym Komendantem Legionów, Józefem Piłsudskim? Oto spotkanie w „naszej wyobraźni”, lecz fakty z życia Marszałka - autentyczne.

Dziennikarki, Natalia Ciecieląg i Anna Wojtczyk.

Dzień dobry, Panie Mar-

szalku! Czy możemy Panu przeszkodzić choć na chwilę i zadać kilka nurtujących nas pytań?

Marszałek Józef Piłsudski:

Bardzo chętnie z Wami rozmawiam, zwłaszcza, że przybyłyście z XXI wieku! Ale nie mam zbyt wiele czasu, zajmuję się ważnymi sprawami dla naszej Ojczyzny!

„Strasznie trudno będzie Panu Bogu zbawić człowieka, który nie jest wolny i nie jest rozumny. Ten człowiek wciąż jeszcze nie jest sobą.”

Ks. Józef Stanisław

Tischner

Jakie jest Pana pełne imię i nazwisko? Czy możemy czegoś się dowiedzieć o Pana rodzicach?

Moje pełne imię i nazwisko to Józef Klemens Piłsudski. Imię otrzymałem po moim ojcu - Józefie- który brał udział w powstaniu styczniowym z 1863 roku, niestety nieudanej próbie odzy-

wiczków, uczyła mnie polskiej literatury i historii.

Kiedy i gdzie Pan się urodził? Gdzie spędził Pan młodość?

Urodziłem się 5 grudnia 1867 roku. Obok miejscowości Zułowo istniał zaś majątek (dwór) Zułów pod Wilnem, dzisiaj w granicach Republiki Litewskiej. Niestety, w 1939 roku, po wkroczeniu armii sowieckiej, dwór został zburzony. Ale już wcześniej, bo w 1874 roku, moja rodzina przeniosła się do Wilna.

Jakie szkoły Pan ukończył?

Ukończyłem I Gimnazjum Wileńskie, zdałem maturę, a potem

rozpocząłem studia medyczne w Charkowie, których nie ukończyłem, bo rozpocząłem działalność konspiracyjną.

Jak to się stało, że trafił Pan na Syberię?

22 marca 1887 roku zostałem aresztowany pod zarzutem udziału w spisku na życie cara. Wprawdzie nie miałem z tym nic wspólnego (w zamach był zaangażowany mój brat, Bronisław) ale zostałem skazany na pięcioletnie zesłanie w głąb Rosji. Do Wilna powróciłem dopiero w 1892 roku. Następnie wstąpiłem do Polskiej Partii Socjalistycznej i tak rozpocząłem działalność polityczną.

Dwór Piłsudskich w Żułowie
<http://pilsudski.jcom.pl/>

skania niepodległości. Moja ukochana mama nazywała się Maria Piłsudska z Bile-

Kiedy powstały słynne Legiony? Po co powstały?

Tak naprawdę wszystko zaczęło się wraz z wybuchem I wojny światowej, 28 lipca 1914 roku. Już 3 sierpnia powstała I Kompania Kadrowa, złożona z dotychczasowych członków Związku Strzeleckiego i Polskich Drużyn Strzeleckich, a uformowana na krakowskich Błoniach. Liczyła ona sobie 144 żołnierzy. Ogłosiłem również że powstał

w Warszawie tajny Rząd Narodowy, którego zostałem Komendantem. Chciałem walczyć popierając stronę austriacką w tej wojnie, lecz kiedy władze austriackie zażądały rozwiązania oddziałów polskich - stanowczo odmówiłem. Z I Kompanii Kadrowej powstały właśnie Legiony Polskie. To pierwsza polska formacja wojskowa w XX wieku. Walcząc w czasie I wojny światowej przyczyniły się do odzyskania niepodległości

w 1918 roku i stały się załóżką Wojska Polskiego.* Podczas I wojny światowej Legiony Polskie brały udział w walkach z armią rosyjską, najważniejsze stoczone bitwy to: Łaski oraz Anielin (22 – 26 października 1914), Mołotków (29 października 1914), Łowczówek (22 – 25 grudnia 1914), Rokitna (13 czerwca 1915), Jastków (31 lipca – 3 sierpnia 1915), Kostiuchnówka (4 – 6 lipca 1916) i wiele innych.

„Nikt rozsądny nie przeczy, że wolność może prowadzić do anarchii. Trzeba jednak właściwie rozumieć słowo "prowadzić".”

Ks. Józef Stanisław

Tischner

Gdzie Pan zamieszkał po I wojnie światowej, po odrodzeniu Państwa Polskiego?

Po I wojnie światowej zamieszkałem w wielu miejscach! Polecam wam spacer moimi śladami, wejdźcie na: *muzeumpilsudskilbog* i tu odnajdziecie wszystkie miejsca, w których mieszkowałem. Na pewno ważny dla mnie był Belweder przy dzisiejszej ulicy Belweder-skiej, kiedy w latach 1918-1922 pełniłem funkcję Naczelnika Państwa. Najbardziej pokochałem dworek „Milusin” w Sulejówku, który wybudowano ze zbiorów wśród żołnierzy i byłych moich podkomendnych jako „Dar Komitetu Żoł-

Rodzina Józefa Piłsudskiego: od lewej Jadwiga Piłsudska (zmarła w 2014 r.), która jako 17-letka uprawiała szybownictwo, a w czasie II wojny światowej była pilotem rozprawdzającym samoloty RAF z fabryk na lotniska bojowe. U góry, żona Aleksandra Piłsudska, z prawej: starsza córka Wanda Piłsudska*** (zmarła w 2001 roku), która po wojnie została psychiatrą.

Obydwie córki w 1990 roku wróciły do Polski.

nierza Polskiego". Stał się moim domem na trzy lata, a został zaprojektowany przez Kazimierza Skórewicza, który zaprojektował również siedzibę Sejmu RP.

A teraz niedyskretne pytanie. Czy założył

Pan rodzinę, miał dzieci?

Tak miałem, z drugiego małżeństwa, z Aleksandrą Szczerbińską, dwie córki: Wandę urodzoną w 1918 roku i Jadwigę urodzoną w 1920 roku. Ślub wziąłem 21 października 1921 roku,

Słynny dworek „Milusin” w Sulejówku. Tu przez 3 lata (1923-1926) mieszkał Józef Piłsudski z rodziną. **

Ślub wziąłem 21 października 1921 roku, za zamkniętymi drzwiami Belwederu.

Jest Pan jednym z najbardziej znanych bohaterów walk o niepodległość. Czy otrzymał Pan jakieś odznaczenia i ordery?

Tak, najważniejsze, które cenię to: odznaka „Za wierną Służbę” z 06.08.1916 roku (I Brygada), wręczenie

buławy marszałkowskiej - 14.11.1920 roku, order Orła Białego 04.02.1921 roku i otrzymanie w tym samym czasie- francuskiej Legii Honorowej. W sumie otrzymałem 41 odznaczeń i orderów.

Słyszałyśmy, że miał Pan ulubionego konia, czy to prawda?

Tak, oczywiście dodam, że miała na imię Kasztanka. To była klacz maści kasztano-

Order Orła Białego

„Wolności nie można tylko posiadać, nie można jej zużywać. Trzeba ją stale zdobywać i tworzyć przez prawdę.”

Jan Paweł II

Klacz towarzyszyła mi na szlaku bojowym I Brygady. Ostatni raz dosiadłem Kasztanki w dniu 11 listopada 1927 roku, przyjmując defiladę na Placu Saskim w Warszawie****

I na koniec, smutne i znowu niedyskretne pytanie. Dlaczego Pana serce znajduje się na cmentarzu na Rossie w Wilnie?

Związane jest to z moją ukochaną mamą, ale o tym przeczytacie w innym artykule w tej gazecie. A teraz wracajcie do wolnej, współczesnej Polski!

*Za: Legiony Piłsudskiego - tak tworzyły się polskie fakty w czasie I wojny światowej, Polskie

Radio pl,

** Za: <http://jpilsudski.org>

*** Za: wyborcza.pl, Archiwum Gazety Wyborczej

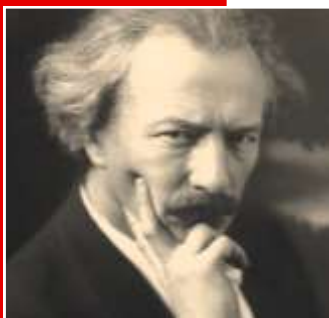
**** Za: dzieje.pl

Uroczystości pogrzebowe marszałka Józefa Piłsudskiego miały miejsce w dniach 13–18 maja 1935. W jego trakcie ciało Józefa Piłsudskiego zostało przetransportowane koleją z Warszawy do Krakowa. Tam złożono je w krypcie św. Leonarda na Wawelu. Fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Niepodległość w historycznym skrócie, czyli co każdy Polak wiedzieć powinien?

O najważniejszych wydarzeniach związanych z tym świętem rozmawiamy z Panią Jadwigą Dziułko, nauczycielką historii w naszej szkole

„ ... Nie zginie Polska, nie zginie! Lecz żyć będzie po wieki wieków w potęgę i chwale. Dla was, dla nas i dla całej ludzkości. ”

Ignacy Jan Paderewski

Dziennikarki Natalia Cieląg i Anna Wojtczyk: Dlaczego 11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości?

W roku 1795 utraciliśmy niepodległość. Trzej zaborcy, przez 123 lata, próbowali wynarodowić Polaków. Nasi przodkowie walczyli o niepodległość przy boku Napoleona, tworząc Legiony Polskie we Włoszech, wywołując powstania: listopadowe i styczniowe. Dopiero jednak wybuch I wojny światowej dał nadzieję na powrót Polski na mapę Europy. Rosja, Austro – Węgry i Niemcy znaleźli się w

dwóch wrogich obozach. Podczas wojny polscy działacze niepodległościowi wykorzystali sprzyjające okoliczności, by sprawa polska pojawiła się na arenie międzynarodowej. Dnia 11 listopada 1918 roku, Niemcy podpisali rozejm w Compiègne. Był to koniec I wojny światowej. I był to początek odrodzonej Rzeczypospo-

politej. Dzień wcześniej, 10 listopada, do Warszawy przybył Józef Piłsudski, któremu przekazano, 11 listopada, władzę wojskową, a następnie cywilną. Zaczęto tworzyć państwowość polską. Dlatego dnia 11 listopada obchodzimy Narodowe Święto Nie-

99 lat temu, to jest 28 czerwca 1919 roku, podczas paryskiej konferencji pokojowej podpisany został traktat wersalski. Dokument przywracający Polsce niepodległość, po 123 latach niewoli, podpisali Roman Dmowski i Ignacy Paderewski.*

podległości. Święto to ustanowiono ustawą z 23 kwietnia 1937 roku. Władze komunistyczne, 22 lipca 1945 roku wprowadziły je zniosły, ale przywrócono je ustawą w okresie transformacji systemowej w 1989 roku.

Kto reprezentował Polskę podczas konferencji

pokoju w Paryżu (podpisanie Traktatu Wersalskiego)?

Na konferencji w Paryżu Polskę reprezentowali premier i minister spraw zagranicznych Ignacy Paderewski oraz Roman Dmowski, stojący na czele Komitetu Narodowego Polskiego. W stolicy Francji wspierało ich kilkudziesięciu uczonych i polityków, którzy tworzyli Delegację Polską.

Dnia 29 stycznia Roman Dmowski, na posiedzeniu Rady Najwyższej po raz pierwszy przedstawił polskie stanowisko. Kilkę dni później skierował do Komisji

Terytorialnej dwie noty: o granicach zachodnich Polski i granicach wschodnich. Traktat Wersalski przyznawał Polsce większość ziem zaboru pruskiego, Pomorze Gdańskie, choć bez Gdańska. Problem przynależności państwowej Warmii, Mazur i Górnego Śląska miał być rozstrzygnięty w drodze plebiscytów.

Gabriel Narutowicz

„ Nie ma większego bogactwa w narodzie nad światłych obywateli. ”

Jan Paweł II

Które z powstań śląskich zakończyło się sukcesem?

Trzecie powstanie śląskie zakończyło się dla Polski sukcesem. Wybuch tego powstania był wyrazem niezadowolenia Polaków z wyników plebiscytu, przeprowadzonego 20 marca 1921 roku, na Górnym Śląsku. W głosowaniu dopuszczono udział osób, które wcześniej wyemigrowały ze Śląska. W tym celu z Niemiec przyjechało 182 tys. emigrantów, z Polski - 10 tys. Ostatecznie w plebiscycie wzięło udział ok. 97 % uprawnionych osób, z czego ok. 19 % stanowili wcześniejsi emigranci. Za przynależnością do Polski głosowała mniejszość - 40,3 % głosujących. Komisja Plebiscytowa zdecydowała o przyznaniu prawie całego obszaru Niemcom - Polska miała otrzymać tylko powiaty pszczyński i rybnicki. Na tę wieść, 2 maja 1921 roku, Wojciech Korfanty ogłosił strajk generalny, a w nocy dowódca działającej na Śląsku Polskiej Organizacji Wojskowej, płk Mielżyński, wydał rozkaz wszczęcia walk powstańczych. Walki trwały dwa miesiące - powstańcy zdołali opanować prawie cały obszar plebiscytowy, później broniąc go przed siłami niemieckimi. Najpoważniejsze starcia miały miejsce w okolicach Góry św. Anny. Determinacja polskich powstańców zmusiła mocarstwa sprzymierzone do zmiany pierwotnych decyzji. Rada Ambasadorów zdecydowała o korzystniejszym dla Polski podziale Górnego Śląska. Polska otrzymała około 30% obszaru plebiscytowego z Katowicami włącznie. Na obszarze tym mieszkało około miliona ludzi, w

tym blisko 750 tysięcy Polaków. Był to wprawdzie mniejszy obszar, niż ten, który otrzymali Niemcy, ale lepiej uprzemysłowiony.

Od jakich miesięcy wzięły nazwę dwie konstytucje Polski?

Po odzyskaniu niepodległości 1918 roku uchwalono dwie konstytucje. W marcu 1921 roku uchwalono Konstytucję marcową, a w kwietniu 1935 roku - Konstytucję kwietniową. Ale mamy jeszcze jedną konstytucję, znacznie wcześniejszą, której nazwa pochodzi od miesiąca maja - Konstytucję 3 maja z 1791 roku.

Kiedy została uchwalona pierwsza konstytucja po odzyskaniu niepodległości?

Pierwszą konstytucję po odzyskaniu niepodległości uchwalono 17 marca 1921 roku. Składała się ona ze 126 artykułów, podzielonych na 7 rozdziałów. Poprzedzała je preambuła, rozpoczynającą się od słów: „W imię Boga Wszechmogącego! My, Naród Polski, dziękując Opatrzności za wyzwolenie nas z półtorawiekowej niewoli, wspominając z wdzięcznością męstwo i wytrwałość ofiarnej walki pokoleń, które najlepsze wysiłki swoje sprawie niepodległości bez przerwy poświęcały...” Ta ustawa zasadnicza stwierdzała, że państwo polskie jest Rzeczpospolitą, w której władza zwierzchnia należy do narodu, rozumianego jako ogół obywateli. Struktura państwa oparta została na trójpodziale władzy. Konstytucja gwarantowała obywatelom ochronę życia, wolności i mienia, bez różnicy pochodzenia, narodowości, języka, rasy lub

religii. Zapewniała wolność słowa, prasy oraz swobodę zawiązywania związków i stowarzyszeń. Mówiła o wolności sumienia i wyznania. Ustawa zasadnicza stwierdzała, że „wszyscy obywatele są równi wobec prawa”. Zapewniała bezpłatną naukę w powszechnych szkołach państwowych i samorządowych.

Kto był pierwszym prezydentem niepodległej Polski? Kiedy się urodził? Co się z nim stało?

Pierwszym prezydentem niepodległej Polski był Gabriel Narutowicz. Urodził się 17 marca 1865 roku w Telszach na Żmudzi. Pochodził ze żmudzkiej szlachty. Sprawował funkcję prezydenta od 11 do 16 grudnia 1922 roku. O wyborze na prezydenta przesądziły głosy lewicy, mniejszości narodowych oraz PSL "Piast". Dlatego był krytykowany przez środowiska prawicowe. Prawica krytykowała go również za powiązania z Piłsudskim i popieranie polityki Naczelnika Państwa. Przeciwno zaprzysiężeniu elekta endecja wzniciła w Warszawie rozruchy uliczne. Dnia 16 grudnia 1922 r., podczas wernisażu wystawy w warszawskiej Zachęcie, Gabriel Narutowicz zginął zastrzelony przez fanatyka - malarza Elijusza Niewiadomskiego.

Kto przejął władzę w wyniku przewrotu majowego?

Dnia 12 maja 1926 roku Józef Piłsudski z wiernymi sobie oddziałami wyruszył na Warszawę. Doszło do walk ulicznych, w których zginęło 379 osób. W nocy z 14 na 15 maja premier Wincenty Witos i prezydent Stanisław Wojciechowski podali się do dymisji. Marszałek sejmów Maciej Rataj, pełniący obowiązki prezydenta, powierzył sformowanie rządu Kazimierzowi Bartłowi. Dnia 31 maja 1926 roku Zgromadzenie Narodowe wybrało na prezydenta Józefa Piłsudskiego, który jednak nie przyjął tej funkcji. Wobec tego na prezydenta wybrano Ignacego Mościckiego. Rozpoczęły się RZĄDY SANACJI. Nowe władze podlegały Józefowi Piłsudskiemu. Sam Piłsudski objął funkcję Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

Prezydent Gabriel Narutowicz podczas spotkania z Naczelnikiem Państwa Józefem Piłsudskim, który przekazał mu władzę mówiąc: „Panie Prezydencie, jako jedyny oficer polski służby czynnej, który dotąd nigdy przed nikim nie stawał na baczność, staję oto na baczność przed Polską, którą Ty reprezentujesz, wznosząc toast: Pierwszy Prezydent Rzeczypospolitej niech żyje!”**

Dlaczego według Pani powinniśmy obchodzić Święto Niepodległości?

Nasi przodkowie poświęcali swe życie, by Polska była niepodległa. My dziś żyjemy w wolnym kraju, w którym respektowane są nasze prawa. Należy przypominać, że nie zawsze tak było. Obchodząc to święto doceniamy dokonania naszych przodków. Uczestnicząc w obchodach Narodowego Święta Niepodległości utrwalamy naszą tożsamość narodową, podtrzymujemy tradycje i pamięć historyczną. W dobie Zjednoczonej Europy i globalizacji, wspólne świętowanie pozwala nam identyfikować się ze swoim narodem. Wtedy czujemy się patriotami. Chciałabym jeszcze zaapelować do wszystkich uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły: dnia 11 listopada wywieśmy na naszych domach biało – czerwone flagi.

Dziękujemy za udzielenie ciekawych informacji historycznych.

*Cytat za: P. Brojek, Traktat wersalski przyniósł Polsce niepodległość, prawy.pl

**Toast J. Piłsudskiego na cześć Narutowicza zamieszczony w Monitorze Polskim z 15 grudnia 1922 roku, cytat za: M. Dobrowolski, Prowadzenie kur, czyli złote myśli Piłsudskiego, www.pb.pl/prowadzenie-kur-czyli-zlote-mysli-pilsudskiego/red/

niepodległa 1918-2018

Cmentarz na Rossie, miejsce, które powinien zobaczyć choć raz każdy Polak

Czy wiecie, że... Cmentarz na Rossie kojarzy się głównie z pochowanym tu sercem Marszałka Piłsudskiego.

Obecnie znajduje się w granicach Republiki Litewskiej, lecz przed II wojną światową, Wilno (a zarazem cmentarz na Rossie) znalazło się w granicach odrodzonej II Rzeczypospolitej. W Wilnie i na środkowej Wileńszczyźnie, mieszkało wielu Polaków, którzy zostali pochowani na tym słynnym cmentarzu. Przez wieki na tych ziemiach mieszkali obok siebie Litwini, Polacy i Żydzi. Nagrobki, które jeszcze zachowały się na cmentarzu, a właściwie nazwiska, które można odczytać, świadczą o istnieniu obok siebie różnych kultur.

„... to mówię, że
miałem to być musi
i gdy serce swe
grobem poję, serce
swe tam na Rossie
kładę, by wódz
spoczął
z żołnierzami.”

Józef Piłsudski

Serce Józefa Piłsudskiego zostało przygotowane do osobnego pochówku na cmentarzu. Na Rossie w Wilnie, w grobie matki Józefa, z godnie z wolą zmarłego, a mózg przekazano celem przeprowadzenia badań uniwersytetowi Wi-

leńskiemu. Uroczystości pogrzebowe miały dwie odsłony: warszawską, na polach Mokotowskich (17 maja) i krakowską (18 maja). Przez dwa lata marszałek spoczywał w krypcie św. Leonarda w katedrze wawelskiej. W czerwcu 1937r.

kontrowersyjną decyzją arcybiskupa Sapiechy trumnę przeniesiono do krypty przygotowanej pod wieżą Srebrnych Dzwonów. Śmierć Józefa Piłsudskiego wywołała poruszenie na całym świecie. Wielkość marszałka nikt wówczas nie ośmielił się kwestionować. Polacy płakali, żegnając wskrzesiciela ojczyzny.

Dziennikarze:

Paweł Kostka
i Mikołaj Grzesik

Mauzoleum Marszałka Józefa Piłsudskiego na cmentarzu na Rossie w Wilnie*

Czy wiecie, że... Cmentarz na Rossie kojarzy się głównie z pochowanym tu sercem Marszałka Piłsudskiego. Obecnie znajduje się w granicach Republiki Litewskiej, lecz przed II wojną światową, Wilno (a zarazem cmentarz na Rossie) znalazło się w granicach odrodzonej II Rzeczypospolitej. W Wilnie i na

środkowej Wileńszczyźnie, mieszkało wielu Polaków, którzy zostali pochowani na tym słynnym cmentarzu. Przez wieki na tych ziemiach mieszkali obok siebie Litwini, Polacy i Żydzi. Nagrobki, które jeszcze zachowały się na cmentarzu, a właściwie nazwiska, które można odczytać, świadczą o istnieniu obok siebie różnych kultur.

Czy wiecie, że... Józef Piłsudski zmarł w 1935 roku i jego ostatnim życzeniem było, aby jego serce pochować w grobie ukochanej matki. Tu

też znajduje się grób jego siostry i pierwszej żony. Marszałek chciał leżeć obok swych żońnierzy:

„Nie wiem, czy nie zechcą mnie pochować na Wawelu. Niech! Niech tylko moje serce wtedy zamknięte schowają w Wilnie, gdzie leżą moi żołnierze, co w kwietniu 1919 roku mnie jako wodzowi Wilno jako prezent pod nogi rzucili...”

Rok po zgonie Józefa Piłsudskiego, 12 maja 1936 roku jego wola została wypełniona.

„Nie wiem, czy nie zechcą mnie pochować na Wawelu. Niech! Niech tylko moje serce wtedy zamknięte schowają w Wilnie, gdzie leżą moi żołnierze, co w kwietniu 1919 roku mnie jako wodzowi Wilno jako prezent pod nogi rzucili...”

Józef Piłsudski

Natomiast ciało Józefa Piłsudskiego ostatecznie spoczęło w krypcie pod Wieżą Srebrnych Dzwonów na Wawelu, zgodnie z jego wolą włożono również do sarkofagu glinianą urnę z ziemią z grobu matki Marii z Bilewiczów Piłsudskiej.

* Za: dzieje.pl

** Za: jpilsudski.org

Dziennikarze, Mikołaj Grzesik, Paweł Kostka

Krypta pod Wieżą Srebrnych Dzwonów na Wawelu.

Tu pochowano Józefa Piłsudskiego**

Grób Nieznanego Żołnierza, miejsce, które powinien zobaczyć choć raz każdy Polak

Pałac Saski:

Barokowy pałac,
jeden z większych
w ówczesnej
stolicy, wznosił w 1661
roku Jan Andrzej
Morsztyn. Nieco
ponad pół wieku
później, w 1713 roku,
kupił go król August II.
Rozbudowa pałacu
zakończyła się w latach
40. XVIII wieku za czasów
Augusta III.
Od 1862 do 1915 roku
budynek zajmowała
carska armia.
Po odzyskaniu
niepodległości pałac
wrócił w polskie ręce.
W latach 30. XX wieku
w Pałacu Saskim miało
siedzibę Biuro Szyfrów,
które w 1932 roku złamało
kod Enigmy.
Podczas II wojny
światowej budynek przejął
sztab hitlerowski, by
ostatecznie zrównać go
z ziemią.

Czy wiecie, że...

Grób Nieznanego Żołnierza w Warszawie otwarto 2 listopada 1925 roku pod kolumnadą Pałacu Saskiego. Dziś znajduje się na placu Piłsudskiego. To pomnik przypominający o bohaterstwie polskich żołnierzy. Trumnę z ciałem żołnierza, które miało spocząć pod arkadą wskazała Jadwiga Żarugiewiczowa, matka Konstantego Żarugiewicza, walczącego w oddzia-

łach orląt lwowskich, poległego w bitwie pod Zadwórzem. W uroczystości wzięli udział: prezydent Stanisław Wojciechowski, generał Władysław Sikorski i Marszałek Józef Piłsudski. W momencie złożenia trumny do grobu po wystrzale armatnim nastąpiła minutowa

cisza w całej Polsce. To był właściwie królewski pogrzeb Nieznanego Żołnierza.* W czasie II wojny światowej, 28 grudnia 1944 roku, Niemcy wysadzili Pałac Saski powodując niemal całkowite zniszczenie budowli. Ocalał jedynie fragment arkad przy Grobie Nieznanego Żołnierza.** Odbudowano go w 1946 roku.*

Na grobie płonie „wieczny znicz”- nigdy

strzelać. Mogą również przejść równym tempem wokół pomnika, jeśli jest im zimno, gdy za długo stoją. Podczas uroczystości państwowych przedstawiciele najważniejszych urzędów składają tam wieńce, odbywa się uroczysta zmiana warty.

W roku stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości, Grobowi Nieznanego Żołnierza ministerstwo kultury nadało rangę grobu wojen-

Honorowa warta przed Grobem Nieznanego Żołnierza /fot. M. Kozłowicz/

nie wygasa. Przy Grobie Nieznanego Żołnierza pełnione są całonocne warty, służbę pełni warta honorowa z Batalionu Reprezentacyjnego Wojska Polskiego, która latem co godzinę, a zimą co pół, zmienia się z innymi oficerami, aby strzec grobu. W razie zagrożenia mają prawo

nego. Oznacza to, że Grób uzyskał najwyższą – przewidzianą dla miejsc spoczynku osób poległych w toku działań wojennych – rangę grobu wojennego***

Dziennikarka, Julia Ostrowska

Pałac Saski przed 1939r.; źródło: Bildarchiv foto Marburg

Ignacy Jan Paderewski

Kompozytor, polityk, orędownik odrodzonej Polski

Życie w sześciu obrazach

Ignacy Jan Paderewski urodził się 18 listopada 1860 roku w Kuryłówce na Podolu (w zaborze rosyjskim), był synem Jana i Polikseny z Nowickich.

Już od dziecka wykazywał zamiłowanie do muzyki. Gry na fortepianie początkowo uczył go domowy nauczyciel. W 1872 roku wysłano go na edukację muzyczną do Warszawy, podjął studia muzyczne w Konserwatorium Warszawskim, a sześć lat później zdał egzaminy dyplomowe i pozostał w Instytucie Muzycznym na etacie profesora gry na fortepianie, była to jego pasja. Od 1881 roku kontynuował studia muzyczne w Berlinie, a następnie w Wiedniu, m.in. pod okiem słynnego profesora Teodora Leszetyckiego. W tym czasie powstawały jego pierwsze ważne kompozycje. W 1888 roku zagrał serię koncertów w paryskiej Salle Erard, które zapoczątkowały wielką karierę pianisty.

„Człowiek, choćby
największy, ani nad
narodem, ani poza
narodem być nie
może.

On jest z jego
ziarna.”

Ignacy Jan
Paderewski

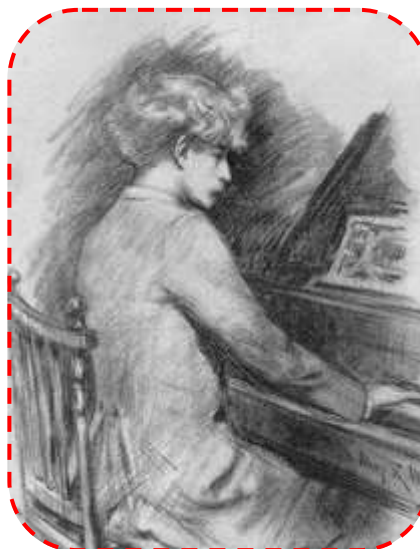
Jako dorosły człowiek zamieszkał w Londynie. Wraz z Henrykiem Sienkiewiczem organizował tam Komitet Pomocy Polskim Ofiarom Wojny oraz Polski Komitet Ratunkowy. W lutym 1915 roku wyjechał ze Szwajcarii i przez Francję i Wielką Brytanię dotarł do Stanów Zjednoczonych. Tam aktywnie wspierał różne inicjatywy na rzecz niepodległej Polski. Zorganizował ponad 300 spotkań połączonych z koncertami, na których przemawiał i zachęcał do udzielania pomocy walczącym o wolność Polakom. To m.in. w wyniku jego działań do Armii Polskiej we Francji zgłosiło się prawie 30 tysięcy ochotników z USA.

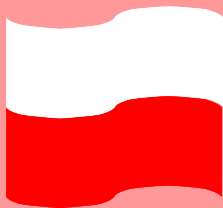
Dzięki osobistym wpływom Paderewski dotarł do prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona,

przekonując go do wsparcia sprawy polskiej. W styczniu 1917 roku przedstawił mu memoriał dotyczący konieczności odbudowy niepodległego państwa polskiego. 28 sierpnia 1917 roku został członkiem Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu i jego przedstawicielem w USA. Przyczynił się do tego, że w ogłoszonym 8 stycznia 1918

roku orędziu prezydenta USA do Kongresu znalazł się punkt dotyczący odbudowy niepodległej Polski. Paderewski odegrał też istotną rolę w przyjęciu

3 czerwca 1918 roku deklaracji, w której Wielka Brytania, Francja i Włochy uznały powstanie zjednoczonej i wolnej Polski za warunek sprawiedliwego i trwałego pokoju w Europie.

25 grudnia 1918 roku na pokładzie brytyjskiego krążownika "Concord" Paderewski przybył do Gdańska. Następnego dnia dotarł do Poznania. Jego wizyta wywołała w mieście wielką patriotyczną manifestację, przyczyniając się do wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Równie entuzjastycznie, na początku stycznia 1919 roku, przyjęto go w Warszawie, gdzie pod hotelem "Bristol" witany był przez wielotysięczny tłum.

Sprawując od 1919 roku urząd premiera i ministra spraw zagra-

/źródło: Narodowe Archiwum Cyfrowe/

nicznych, uczestniczył w konferencji pokojowej w Paryżu i w imieniu Polski podpisał traktat wersalski. Paderewski funkcję premiera pełnił niespełna rok. Ustąpił ze stanowiska 10 grudnia 1919 roku, ponieważ frakcje sejmowe nie były zadowolone z ustaleń konferencji pokojowej w Paryżu, na której Paderewski wraz z Romanem Dmowskim był przedstawicielem Polski. Oburzenie wywołało m.in. to, że nie udało się

/źródło: Wojskowe Biuro Historyczne, Twitter/

wynegocjować trwałego połączenia Galicji Wschodniej z Polską.

Po wybuchu II wojny światowej wszedł w skład polskich władz na uchodźstwie. Został przewodniczącym Rady Narodowej RP w Londynie. We wrześniu 1940 roku pojechał jeszcze do Stanów Zjednoczonych, aby tam zabiegać w sprawie polskiej. Zmarł w Nowym Jorku na zapalenie płuc. Ciało pierwotnie pochowano na Cmentarzu Narodowym w Arlington (Wirginia, USA), a następnie, **29 czerwca 1992 roku**, trumnę z jego prochami sprowadzono do Polski, gdzie spoczęła w krypcie archikatedry św. Jana Chrzciciela w Warszawie.

Czy wiecie, że... w roku 1910 z inicjatywy Jana I. Paderewskiego wykonano i odsłonięto uroczystie w obecności 150 tysięcy osób w Krakowie pomnik upamiętniający zwycięstwo wojsk polskich w bitwie pod Grunwaldem.

Czy wiecie, że... od roku 1961 w Bydgoszczy odbywa się co trzy lata Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Paderewskiego. / www.filmweb.pl/

Wszelkie informacje za: www.polskieradio.pl

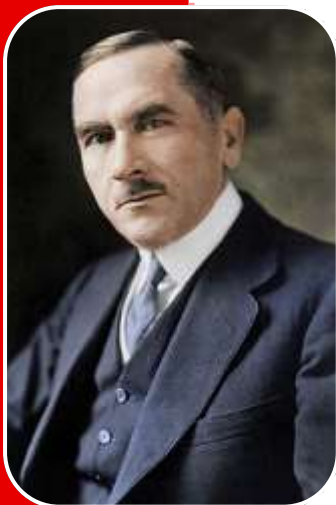
Dziennikarka,
Anna Prasolek

/źródło: warszawa.wikia.com/

Wehikułem czasu do Niepodległości

Roman Dmowski opowiada o konferencji pokojowej w Wersalu i jego walce o sprawę polską

Kiedy Pan się urodził i gdzie? Kim byli Pana rodzice?

Urodziłem się 9 sierpnia 1864 roku w Kamionce, we wsi leżącej pod Warszawą, dziś jest częścią Warszawy. Moi rodzice nie byli zbyt zamożni, tata Walenty- pochodził z drobnej szlachty podlaskiej, a mama- Józefa, była córką zubożałego właściciela warsztatu garbarskiego. Miałem siedmioro rodzeństwa i nie było nam lekko.

To jak to się stało, że został Pan tak słynnym politykiem? Jakie szkoły Pan skończył?

Byłem zdolny, ale nie bardzo lubiłem i chciałem się uczyć, chociaż pierwsze książki czytałem mając 5 lat. Nie słuchałem mojego ojca i musiałem powtórzać rok 4 razy pod rząd.

„Ja sam przynajmniej do tego, że wymarzona przez mnie wolna i niezależna Polska, za którą walczyłem i cierpiełem, przedstawia się inaczej.”

Konstanty Korfanty

Ile znał Pan języków?

Nauczyłem się 8 języków, co mi się przydało na konferencji pokojowej w Wersalu, gdyż przedstawiałem sprawę polską w języku francuskim i w angielskim jednocześnie.

Od czego Pan zaczął swoją działalność polityczną? Jaka partię założył?

W 1888 roku zostałem członkiem „Zetu”, czyli Związku Młodzieży Polskiej. Bardzo szybko dałem się tam poznać jako aktywny i pełen inicjatywy działacz. Doszedłem do wniosku, iż Polacy winni walczyć o swe państwo narodowe samodzielnie. W 1896 roku stworzyłem we wszystkich trzech zaborach Stronnictwo Narodowe –Demokratyczne oraz opracowałem pro-

gram partii. W latach 1904-1909 byłem posłem z Warszawy i stałem na czele Koła Polskiego w rosyjskim parlamencie. Przeprowadziłem się do Petersburga. Wobec zbliżającej się wielkiej wojny pomiędzy 3 zaborcami Polski, stworzyłem własną koncepcję, która określała

jak społeczeństwo polskie powinno zachować się w nowej sytuacji. Za głównego wroga Polski uznałem Niemcy, zaś oparcia dla sprawy polskiej szukałem w Rosji. Koncepcję tę przedstawiłem w swojej książce zatytułowanej „Niemcy, Rosja i kwestia polska”.

Przedstawiciele Komitetu Narodowego Polski wraz z Romanem Dmowskim. Komitet reprezentował sprawę polską na konferencji pokojowej w 1919r. Fot. DANUTA B. ŁOMACZEWSKA/EAST NEWS*

100 lat Niepodległości

W którym roku odbyła się konferencja w Wersalu? Po co Pan tam pojechał?

Konferencja pokojowa odbyła się 1919 roku. Jako że byłem wtedy najbardziej znanym politykiem polskim w Europie Zachodniej, a przez trzy lata próbowałem pozyskać polityków w Londynie, Paryżu i Waszyngtonie dla sprawy polskiej - stanąłem na czele polskiej delegacji. 28 czerwca 1919 r. podpisany został traktat wersalski. W imieniu Polski podpisałem go z Ignacym Paderewskim (naszym ówczesnym premierem).

Gdzie Pan zamieszkał po odzyskaniu przez Polskę niepodległości?

Po wojnie mieszkałem w Poznaniu, potem w Warszawie, a wreszcie na stałe w Chłudowie (od 1922 roku) pod Poznaniem. W roku 1934 sprzedałem Chłudowo i zamieszkałem ponownie w Warszawie na ulicy Smolnej 14.

Niestety wiem, że zdrowie Panu nie dopisywało?

Niestety, często chorowałem.

Dziennikarka Wiktoria Jakubaszek: Roman Dmowski zmarł 2 stycznia 1939 roku w Drodzowie pod Łomżą. Pogrzeb odbył się w sobotę po święcie Trzech Króli. Pochowany został w grobie rodzinnym na Bródnie.

*Za: wyborcza.pl

CYTATY ROMAN DMOWSKI:

- ◆ Jesteśmy różni, pochodzimy z różnych stron Polski, mamy różne zainteresowania, ale łączy nas jeden cel. Cel ten to ojczyzna, dla której chcemy żyć i pracować.
- ◆ Jestem Polakiem – więc całą rozległą stroną swego ducha żyję życiem Polski, Jej uczuciami i myślami, Jej potrzebami, dążeniami i aspiracjami. Im więcej nim jestem tym mniej z jej życia jest mi obce i tym silniej chcę, żeby to, co w mym przekonaniu uważam za najwyższy wyraz życia stało się własnością całego narodu.
- ◆ Nie umiałbym powiedzieć, gdzie pierwaj, we Francji, czy we Włoszech, użyto wyrazu „nacionalizm” dla określenia nowego ruchu narodowego. Byłem zawsze zdania, że to termin nieszczęśliwy, osłabiający wartość ruchu i myśli, którą ten ruch wyrażał.
- ◆ Ojczyzna to przede wszystkim naród, a potem państwo: bez narodu nie ma państwa.
- ◆ Prawdziwy patriotyzm nie może mieć na względzie interesów jednej klasy, ale dobro całego narodu.
- ◆ Przed Polską, zdaniem moim, otwierają się tak świetne widoki jakich od wieków nie miała. Może ona wszakże z nich skorzystać tylko wtedy, gdy sama dorośnie do swego położenia i swych zadań.
- ◆ Zorganizowany należycie naród jest potęgą, której nic na świecie przeciwstawić się nie zdoła. Wobec tego organizacja narodowa ma obowiązek działać uczciwie i otwarcie. Tylko obozy, działające przeciw narodowi i jego dobru, mają potrzebę uciekania się w walce o swe cele do środków nikczemnych – do kłamstwa, obłudy, oszczerstwa,

/źródło: https://pl.wikiquote.org/wiki/Roman_Dmowski

Wehikułem czasu do Niepodległości

Wojciech Korfanty opowiada o walce powstańców o polski Śląsk

Kiedy Pan się urodził i gdzie? Czy dobrze się Pan uczył?

Urodziłem się 20 kwietnia 1873 roku w Siemianowicach Śląskich w rodzinie górniczej. Czytać nauczyła mnie matka na „Żywotach świętych” Piotra Skargi, ale przy lekturze „Pana Tadeusza” posługiwać się musiałem jeszcze słownikiem polsko-niemieckim. Bardzo lubiłem się uczyć.

Jakie studia Pan ukończył?

Rozpocząłem naukę na uniwersytecie we Wrocławiu, na wydziale filozoficznym, na który uczęszczałem 2 semestry, potem zrobiłem 2-letnią przerwę, ale pomimo niej, ukończyłem ten kierunek w Berlinie. Ukończyłem prawo i ekonomię. W 1903 roku zdobyłem mandat poselski do Reichstagu. Był to pierwszy polski mandat z Górnego Śląska. Utrzymałem go do 1918 roku.

Wojciech Korfanty walczył o polski Śląsk.

Stanął na czele II i III Powstania Śląskiego.

W jaki sposób udzielał się Pan politycznie?

11 września 1902r., zostałem wybrany Prezesem Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Katowicach. W latach 1901-1908 należałem do Ligi

Narodów. Byłem również redaktorem naczelnym „Górnoślązaka” Zostałem komisarzem plebiscytowym na Górnym Śląsku, stając się jednym z czołowych przywódców walki o polskość tej ziemi. Stałem na czele II i III Powstania Śląskiego i zabiegałem o korzystny dla Polski werdykt aliantów.

O co i w jaki sposób walczyli powstańcy na Śląsku?

Po nieudanych plebiscycie, 02.05.1921 roku, ogłosiłem strajk generalny, a potem III Powsta-

nie Śląskie, które nie było dla nas jednoznacznie zwycięskie. Nie spodziewaliśmy się tego, ale to nam, Polsce, przyznano większą część ziem. W wyniku zrywu zdecydowano o korzystniejszym dla Polski podziale Śląska. Z obszaru plebiscytowego do Polski przyłączono 29 proc. obszaru i 46 proc. ludności. Podział był też korzystny dla Polski gospodarczo - na przyłączonym terenie znajdowały się 53 z 67 istniejących kopalni, 22 z 37 wielkich pieców oraz dziewięć z 14 stalowni.

Co Pan robił potem?

W lipcu 1921 roku opuściłem Śląsk. W odrodzonej Polsce w latach 1922-1930 byłem posłem na

Sejm z ramienia Chrześcijańskiej Demokracji (ChD). Od paź-

dziernika do grudnia 1923 roku byłem wicepremierem w rządzie Wincentego Witosa. Wiosną 1935 roku, w obawie przed represjami rządów sanacyjnych, udałem się na emigrację do czeskiej Pragi.

Dziennikarka Olga Klimek: Wojciech Korfanty powrócił do Polski w kwietniu 1939 roku, więziony przez 3 miesiące, zmarł 17 sierpnia 1939 roku i został pochowany w Katowicach.

„Ja sam przyznaje się do tego, że wymarzona przeze mnie wolna i niezależna Polska, za którą walczyłem i cierpiałem, przedstawia się inaczej.”

Konstanty Korfanty

KRZYŻÓWKA

Niepodległa dla każdego, małego czy dużego Polaka

Rozwiąż krzyżówkę, wpisując do niej znane Ci słówka związane z historią Polski. Następnie wypełnij kupon konkursowy wpisując hasło, wytnij i oddaj rozwiązanie p. Dorocie Rusak /sala 101/.

Osoby, które prawidłowo podadzą hasło I oddadzą kupon konkursowy do 30.11.2018r., otrzymają słodki upominek.

Dziennikarki: Anna Prasolek, Nikola Żynda, Dominika Szafrńska

1. Pierwszy prezydent II Rzeczypospolitej.
2. Drugi prezydent Rzeczypospolitej.
3. Tu rozpoczął się strajk dzieci w obronie języka polskiego.
4. Dowodził Legionami w walce o niepodległość.
5. Jedyne udane i zwycięskie powstanie w historii najnowszej.
6. Strajkowały w obronie nauczania religii po polsku.
7. Żołnierz Piłsudskiego.
8. Imię Marszałka.
9. Biało- czerwona, narodowa.
10. Żołnierz jazdy lekkiej, uzbrojony w lancę szablę oraz broń palną.
11. Imię prezydenta Narutowicza.
12. Śląskie, z 1919 roku, 1920 roku i 1921 roku.
13. Nazwisko reprezentanta sprawy polskiej na konferencji pokojowej.
14. Tragiczne powstanie z 01.08.1944 roku.
15. Układ pokojowy kończący pierwszą wojnę światową.
16. Poczucie własnej godności i wartości.
17. Przymiotnik od „Śląsk”.
18. Imię ostatniego króla Polski.
19. Uchwalone ustawowo, świąteczny dzień wolny od pracy.

Okolicznościowy kupon „Newsa szkolnego” z okazji setnej rocznicy odzyskania Niepodległości

Imię i nazwisko:

Klasa:

Hasło krzyżówki:

KRZYŻÓWKA

Niepodległa dla każdego, małego czy dużego Polaka

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

